

Kakor pri drugih Cankarjevih spisih, se opazi tudi pri tej drami precejšnja razlika v slogu in izpeljavi med začetkom in koncem. Začne se z lepimi stavki, dejanje se pričinja razumljivo, osebe stopajo pred nas jasno; kolikor dalje pa čitamo, toliko bolj meglene postajajo osebe, njihovi govori dolgi in nezmiselni, dejanje se izgublja in izgubi slednjic, nihče ne ve, kam. Tudi jezik in slog pešata; ni več onih plastičnih stavkov in izbranih primer. Očividno se pisatelju mudi za honorar ali za kaj drugega. Pozna se, da se steguje po odeji.

0960

Češka.

Dr. Ant. Frinta: **Novočeská Výslovnost.** Pokus o soustavnou fonetiku jazyka českého. V Praze 1990. Nákladem české akad. cis. Fr. Jos. pro vědy slovesnost a umění, 175 str. V 29. štev. III. oddelka svojih „Rozprav“ je izdala Češka akademija zopet prav hvaležno in za slovansko jezikoslovje dosti pomembno delo. O slovanski fonetiki se je doslej še zelo, zelo malo pisalo. Prvi, ki se je med Slovani intenzivneje bavil s to vedo, je bil Čeh J. Purkyně, dalje treba imenovati tukaj študije J. Baudouina de Courtenay, Bogorodickega, Kruševskega in Rozwadowskega. Pri Jugoslovanih pa doslej še nikjer ne nahajamo sličnega spisa, dasi je svojčas že V. Oblák opazarjal na preveliko važnost fonetike za razvijajoče se slovansko jezikoslovje in za študij modernih jezikov sploh. Zato pa nam je dr. Frintova knjiga tembolj dobrodošla, zlasti ker je osnovana na popolnoma modernem temelju tudi drugod še mlade fonetične vede. Pisatelju se vidi, da se je dodobra seznanil z vsemi, v to stroko spadajočimi deli, zlasti pa, da natančno pozna dotične spise slavnega francoskega fonetika P. Passyja, kojega učenec je sam bil svoje dni. Hvale vredno je zlasti tudi to, da si dr. Frinta za to delo ni ustvaril svojega lastnega fonetičnega alfabeta, kakor so to dolgo časa prakticirali vsi večji fonetiki, temveč je porabil v to svrho mednarodne znake, za katere se je odločila l. 1888. „Association phonétique internationale“ v Parizu. Ker smo se doslej Slovani morali učiti fonetike le iz tujih del francoskih, nemških ali angleških pisateljev, ki se seveda bore malo ozirajo na slovanske jezike, kar je povsem umevno, ker jih iz žive govornice ne poznajo, je to knjigo slovenskim filologom toplo priporočati, zlasti onim, ki se bavijo z zapisovanjem slovenskih narečij. Narodno govornico je treba zapisovati ne samo slovnično, ampak tudi fonetično, to je kolikor mogoče natančno z vsemi niansami izgovarjave.

— Fil. J. Kotnik.

0960

Poljska.

Świat Słowiański: V Krakovu izhaja že šesto leto slovanznanstvu posvečeni mesečnik „Świat Słowiański“. To je sedaj brez dvoma najvažnejši list te vrste in edini, ki razpravlja vsa slovanska vprašanja načelno in programatično. Urejuje ga vseučiliški profesor dr. Feliks Koneczny, ter je glasilo slovanskega kluba v Krakovu, čigar predsednik je znani profesor

SEDMOGRAŠKA NOŠA

dr. Marian Zdzichowski, podpredsednik pa Frančišek grof Potocki. Izhaja mesečno na štirih do petih polah velike 8°, prinaša članke, slovstveni pregled in ocene, pregled slovanskih časnikov in kroniko vseh slovanskih narodov; sotrudniki so mu najboljši učenjaki in veščaki v slovanskih zadevah, Poljaki in drugih slovanskih narodov.

Mnogo je že izhajalo slovanskih časopisov in revij. Tudi sedaj jih izhaja več. Imamo češki „Slovansky přehled“, srbski „Slovanski jug“ ter več ruskih. Toda navadno vsak tak časnik kmalu porazbe ali pa

samo životari ter je omejen na majhen krog čitateljev in nima nobenega znatnejšega vpliva. Toliko se govori o slovanstvu, toda niti ena slovanska revija se ne more obdržati. Samo „Świat Słowiański“ dela izjemo. Izhaja že šesto leto v primeroma velikem obsegu ter ima precejšen vpliv.

Napaka drugih slovanskih časopisov in revij ter slovanskega gibanja sploh je bila, da je bilo breznačelno in brezprogramatično. Govorilo se je o slovanski vzajemnosti in o zblizanju Slovanov, ni se pa nikdar razpravljalo načelno, v čem ima to zblizanje in ta vzajemnost obstajati in kako se ima doseči. Raditega se tudi mnogo desetletji nismo pomaknili niti za korak naprej. Iz breznačelnosti in brezprogramnosti vsega gibanja je izšla med drugimi znana fraza, da je treba iz slovanskih vprašanj sploh izključiti vsako politiko. Tako so pričeli igrati igro ptiča noja, ki vtakne glavo v pesek, kadar vidi prihajati lovca, ter misli, da se bo tako skril.

„Świat Słowiański“ se ni vstrašil nobenega vprašanja, ki se je porojalo tekom časa. Vsako je vzel v pretres, vsako je obravnaval mirno, resno in stvarno. Tekom let je tako ustvarjal slovanski program, ki je edino mogoč in edino izvedljiv, ki je pa tudi edini kar jih imamo. Resnično namreč nimamo nobenega drugega slovanskega programa, kakor onega, ki ga je izdelal „Świat Słowiański“. Prva njegova zasluga je bila, da se je pojavilo takozvano „Novoslovanstvo“. Pristaši starega breznačelnega slovanofilstva so izprevideli, da ne morejo pod staro tvrdko ničesar več doseči, ter so si dali novo ime in privzeli nekaj novih fraz. „Novoslovanstvo“ ni slovanstvo krakovskega Świata, ono tudi ni novo, ampak se je samo nekoliko prenovilo, po bistvu je pa staro breznačelno slovanofilstvo. Važno je samo kot dokaz, da je staro slovanofilstvo popolnoma zbankrotovalo in da je pot odprta za novo programatično delovanje.

Slovincem, kakor vsem Slovanom sploh, ki se zanimajo za širše slovanske pojave, moramo pa priporočati, da si naroče in čitajo pridno „Świat Słowiański“. On jim naj bo vodnik v slovanskih vprašanjih, njegov program pa podlaga skupnega delovanja. Cena je silno nizka, ter stane na leto s pošto vred samo K 10.—.

Prąd: Miesięcznik społeczny i literacko - naukowy. Gospod Adam Lach Szymański, ki je bival dalje časa med Slovenci in potem napisal lepo knjižico o Slovencih, izdaja sedaj v Varšavi mesečnik „Prąd“ (Smer), ki je glasilo katoliške poljske mladine. Pisan je v krščansko-socialnem duhu in urejevan jako skrbno. Szymański stoji v Varšavi v središču mladega krščansko-socialnega gibanja. Slovencem, ki se zanimajo za Poljake, ta list priporočamo. Stane na leto Ro. 4.—, v Avstriji K 10.—, in se naroča v Varšavi, ulica Warecka št. 11.

Gryf: Miesięcznik dla spraw kaszubskich. — Na skrajnem slovanskem severo-zahodu, v nemških deželah „Zahodno - Prusko“ in „Pomorsko“, prebiva majhen slovanski narod, ki ima jako podobno usodo s Slovenci. Imenujejo se „Kašubi“. Vseh skupaj je do 400.000, so jako revni, ker je njihova zemlja malo rodovitna in pečena. To so ostanki nekdanj mogočnega slovanskega naroda, ki je segal nekoč čez Odro in Labo in Vezero, tja do Šlesvig-Holštajna in notri do Frankovskih lesov, potem so ga pa Nemci iztrebili. Kašubi

so najbližji sosedi Poljakom, ter se sedaj poslužujejo poljskega književnega jezika, ker jih je samih premalo, da bi razvili svoje slovstvo. To je skromen, pošten in marljiv narod, ki se trdo drži starih navad in se sedaj hrabro bori skupno s Poljaki za svoj obstanek. Njihovo glasilo „Gazeta Grudziąska“, ki izhaja v mestu Grudziąsk (Graudenz), ima 79.000 plačanih naročnikov, kar je med vsemi Slovani brez primere. Zgoraj navedeni mesečnik „Gryf“, katerega urejuje dr. Majkowski, je pa posvečen znanstvenemu preiskavanju kulturnega in gospodarskega položaja kašubskega ljudstva, poroča o njihovi govorici, narodnih navadah, življenju, narodnem slovstvu itd. „Gryf“ izhaja enkrat na mesec in stane na leto M 6'60, izhaja v središču Kašubov, v mestu Kóscierzyna, po nemško Berent, Zahodno - Prusko.

09650

Rusinska.

V severovzhodnem delu Ogrske živi mnogo Rusinov, ki imajo dva škofa, namreč v Munkačevu in v Praševu. V Ungvaru izhaja njihovo glasilo tednik „Nauka“, ki je pisano v cerkveno-unijatskem duhu, je nekoliko antisemitično, narodno pa skoraj popolnoma brez barve, politično in socialno pa starokopitno. Za novo leto smo prejeli koledar tega lista, ki izgleda še dosti čedno in ima poleg navadne koledarske vsebine 112 strani cerkvenega teksta in 134 strani raznovrstnega berila. Med članki se nahajajo: „O socializmu“, „Daniel in njegovi trije tovariši“, „O katoliških farnih društvih“, „Življenje sv. Antonija in Teodozija, pečerskih menihov“, „Nekaj o Kocuri in o bačvanskih Rusinih“, „Srbi in Bolgari“, življenje rusinskega rodoljuba duhovnika Kostantina Baloha, poleg tega mnogo pesmic, anekdot in člankov poljudno-znanstvene vsebine. Ogrski Rusini so najbolj zapuščen in najbolj zatiran narod na Ogrskem, ki se najhitreje madžarizuje. Svetne inteligence nimajo, duhovščina je večinoma madžaronsko-vladna, v kolikor pa hoče delati za narodnost, smatra za edini narodov blagor svoj vzhodno-cerkveni obred. Narod, ki šteje nad pol milijona prebivalcev, je, ako izvzamemo majhne drobtinice, kakor gori navedeno, popolnoma brez slovstva. Njegova edina izobraževalnica je židovska krčma.

Dr. L. L.

09650

Slovinska.

Kdo pa so Slovinci? Beseda seveda ni nič drugega, kot nekoliko drugačna izgovorjava za „Slovenci“. Naš narod se imenuje slovenski ne samo od najnovjših časov, ampak ta pridevek najdemo že v začetkih slovenskega slovstva pri nekaterih protestantskih pisateljih. Dalje se narod, kateremu mi pravimo Slovaki, sam sebe imenuje Slovenci in svoj jezik slovenski. Imamo pa še tretje Slovence ali, kakor si pravijo, „Slovince“, in sicer na skrajnji severozahodni točki slovanskega sveta, gori pri Severnem morju, v pruski provinci Pommern. To so ostanki davnih pomorskih Slovanov. Njihovi najbližji slovanski sosedje so takozvani Kabatki in Karvotki, ki se že prištevajo h Kašubom. Vseh Kašubov skupaj je kakšnih 360.000 duš,